

Główny Inspektorat Sanitarny

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI VIII EDYCJI
PROGRAMU „ARS, CZYLI
JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?” W
ROKU SZKOLNYM 2020/2021**

Departament Higieny Środowiska

Podjęcie przez młodzież zachowań ryzykownych, w szczególności sięganie po substancje psychoaktywne, wciąż stanowi poważny problem zarówno dla zdrowia publicznego jak i dla systemu oświaty. Utrzymująca się duża skala problemu związanego z używaniem substancji psychoaktywnych przez dorastającą młodzież nadal wskazuje na istotną rolę edukacji w kształtowaniu zachowań zdrowotnych oraz umiejętności motywowania do zmiany ryzykownego zachowania. Mając na uwadze powyższe, Główny Inspektorat Sanitarny rozpoczął w 2013 roku realizację programu edukacyjnego pt.: „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych oraz ich rodziców.

Zasadniczy cel programu obejmował ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Znaczenie ma fakt, iż program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” poruszał to zagadnienie w sposób innowacyjny. Przy opracowaniu programu nie skupiono się na typowym przekazie dotyczącym negatywnych skutków korzystania z używek, a ukazaniu problemu w kontekście przyszłości i planowania rodziny.

Zamierzeniem programu było wskazanie, jak nadużywanie substancji psychoaktywnych może negatywnie wpływać na wartości uznawane przez młodych ludzi za ważne w życiu, jakim jest miłość i bezpieczeństwo. Dodatkowo, problem został ujęty w odniesieniu do macierzyństwa oraz ojcostwa, gdyż w okresie tym zachowania ryzykowne związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych mogą być bardzo szkodliwe.

W roku szkolnym 2020/2021 zrealizowano VIII edycję programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Z informacji zawartych w ankietach sprawozdawczych, nadesłanych przez WSSE wynika, iż ofertę programową przedstawiono 3 965 szkołom ponadpodstawowym, co stanowi ok. 74% wszystkich tego typu placówek w kraju. Ponadto pracownicy PSSE przeprowadzili 26 szkoleń dla nowych szkolnych koordynatorów. Do realizacji programu przystąpiło łącznie 1239 szkół ponadpodstawowych (23% szkół ponadpodstawowych w kraju), przy czym udział poszczególnych jednostek edukacyjnych kształtował się następująco: technika - 39%, licea – 36%, zasadnicze szkoły zawodowe - 21%. 998 placówek uczestniczyło w programie już po raz siódmy, biorąc udział w każdej z dotychczas zrealizowanych edycji programu. Biorąc pod uwagę realizację programu w poszczególnych województwach, największy udział placówek oświatowych odnotowano w województwie śląskim (38%), lubelskim (37%), świętokrzyskim (37%) oraz wielkopolskim (31%). Najmniej szkół uczestniczących w programie zaobserwowano w województwie mazowieckim (12%) i pomorskim (8%).

Działaniami programowymi w VIII edycji objęto ogółem 102 603 uczniów szkół ponadpodstawowych. Analiza ankiet dla uczniów biorących udział w tej edycji, a także ankiet dla szkolnych koordynatorów, pozwala przyjąć, iż program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

spotkał się z pozytywnym odbiorem wśród młodzieży. Zajęcia programowe cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród uczniów, którzy chętnie w nich uczestniczyli (87%). Zaangażowanie uczniów podczas realizacji programu, jako bardzo dobre, oceniło blisko 45% szkolnych koordynatorów (dobre - 35%, a świetne - 10% koordynatorów). Blisko połowa szkolnych koordynatorów (48%) bardzo dobrze oceniła treści merytoryczne programu (25% - jako dobre, 21% - jako doskonałe). Uczniowie biorący udział w programie, stwierdzili, że dobrze (20%), bardzo dobrze (45%) lub celująco (15%) opanowali treści programowe i pogłębili swoją wiedzę (66%). Zdecydowana większość badanych (87%) oceniła formy prowadzenia zajęć jako ciekawe, oraz że mogli w nich aktywnie uczestniczyć (88%). W ramach zajęć prowadzono dyskusje grupowe, burzę mózgów, dramę, sondę, jak również treści edukacyjne przekazywano w formie mini-wykładów. Dobór takich metod aktywnych w zajęciach programowych zapewnił gwarancję aktywności uczniów oraz rozwoju kreatywnego i krytycznego myślenia. Ciekawe treści programowe i sposób ich realizacji stworzyły uczniom możliwość dyskusji, wyciągania wniosków i wnikliwej analizy przedstawianych zagadnień. Uczniowie za najbardziej wartościowe uznali takie tematy jak: wpływ środków psychoaktywnych na związek i relacje międzyludzkie, problem alkoholowego zespołu płodowego FAS, zagrożenia wynikające z używania środków psychoaktywnych w czasie ciąży oraz ukazanie zależności między substancjami psychoaktywnymi, a miłością.

Jednocześnie, aż 91% uczniów wskazało, iż program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” warto promować wśród swoich rówieśników, a 63% chciałoby, aby w przyszłości, ich dzieci mogły wziąć w nim udział. Analiza danych ankietowych wykazała także, że 18 038 rodziców i opiekunów uczniów aktywnie uczestniczyło w działaniach programowych. Rodzice uczniów brali udział przede wszystkim w organizowanych przez szkołę spotkaniach informacyjnych w zakresie środków psychoaktywnych. Niewątpliwie edukacja rodziców stanowiła ważny aspekt profilaktyki sięgania po substancje psychoaktywne wpływając na wzmacnianie ich autorytetu i zdolności wywierania konstruktywnego wpływu wychowawczego. Podsumowując, dokonana ocena wskazuje, iż młodzież uczestnicząca w programie podniosła poziom swoich kompetencji w zakresie zachowań asertywnych, samodzielnego podejmowania decyzji, oraz przewidywania skutków swoich wyborów. Jednocześnie należy wskazać, iż w tej edycji zaobserwowano dalszy spadek w ilości szkół oraz uczniów objętych działaniami programowymi. Ma to ścisły związek z sytuacją epidemiologiczną w kraju. W roku szkolnym 2020/2021 prowadzono zdalne nauczanie, przez co wiele placówek nie zdołało zrealizować programu lub uczestniczyło w nim tylko częściowo. Mimo tych trudności 82% szkół biorących udział w VIII edycji, zadeklarowało chęć kontynuacji działań programowych w kolejnym roku szkolnym.